



# FALUSI TURIZMUS TÁJÉKOZTATÓ

A FALUSI ÉS AGROTURIZMUS ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KIADVÁNYA

16. évfolyam

2008/4. szám



**A fogyatékkal élők vidéki üdüléséről**

A kiadvány a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) Civil Szolgáltató, Fejlesztő és Információs Kollégiumának támogatásával készült

## TARTALOM

- 3 Előszó  
*dr. Csizmadia László,  
mint az ÉTA és a Summae Vitae Egyesület  
elnöke*
- 4 A kerekesszékes és mozgáskorlátozottakat fogadó vendégházban üdülés jövője  
Szemelvény a FATOSZ szegmentációról szóló anyagából
- 6 A fogyatékkal élők a vidéki üdülésről
- 6 A mozgássérültek kevéssel is beérnék  
*Gaszó Rita,  
a FATOSZ marketingfelelőse*
- 7 Ausztria Zöld Szíve – Szemelvény a Humanitás című lapból
- 8 Fogyatékkal élők üdültetése a gyakorlatban
- 8 Az akadálymentesség kialakításának fontosabb szempontjai  
a fogyatékkal élők üdültetésében  
*Miklay Frigyesné összefoglalója*
- 11 Ahol a vendég minden kívánságát teljesítik – Cegléd, Anikó Apartman  
*Gaszó Rita,  
a FATOSZ marketingfelelőse*
- 12 Mozgássérültek fogadása a bárándi Koroknai Portán – Báránd, Koroknai Porta  
*Koroknai Béla,  
falusi vendégfogadó, Koroknai Porta*



## ELŐSZÓ

*A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Esélyegyenlőségi Törvény. A törvény célja: „1.§ E törvény célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása”.*

Immáron tízéves a fenti törvény, amely már megszületésekor is nagyon sok kívánnivalót hagyott maga után. Több sebből is vérzik, ami gyakorlati megvalósítását végtelenül megnehezíti. A Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének céljai között szerepel, hogy segítse a sérült és fogyatékkal élő embereket, hiszen emberi joguk a szabadidő tartalmas eltöltése, színes élmények szerzése. Az ő számukra a legfontosabb hogy a megszokott környezetükből kimozduljanak, új tájakkal, emberekkel találkozzanak, új impulzusok ériék őket. Ezek az élmények és behatások ugyanis jótékony hatással vannak közérzetükre, lelki állapotukra és fizikai egészségük fejlődésére.

A Falusi turizmusban mi élményeket, családi környezetet, régi hagyományaink felelevenítését, megérett, szívélyes vendéglátókat kínálunk. A nyugalmat, csendet kedvelők, házaik kertjében található vén diófák árnyékában pihenhetnek, társasjátékozhatnak, vagy betérhetnek a fatornyos kis templomok megbékélést nyújtó hűvös bensejébe, egy csendes imára, vagy hogy meghallgassák az orgonaszó játékát. A bátrabbak megismerkedhetnek a házi állatokkal, megtanulhatják a felelősségteljes állattartást, saját kezűleg fejthetnek kecskét, készíthetnek a tejből sajtot, túrót. A kézműves foglalkozást kedvelők kosarat fonhatnak, korongozhatnak, bőrből, csuhéból ajándék és dísz tárgyakat készíthetnek. Falusi vendégasztalainkról egészséges táplálkozás keretében bio ételeket fogyaszthatnak és aktívan be is kapcsolódhatnak ennek elkészítési folyamatába. Az állatokat kedvelőket lovaskocsikázásra, szekerezésre is elviszik házigazdáink. Ki ne ismerné a gyógyterápiás lovagoltatás hasznos voltát, annak jótékony hatását fogyatékkal élő gyermekeinknél! Számos élményportánkon működik a terápiás lovagoltatás az állatokkal és állattartással való megismerkedés. Nem is szólunk még a falusi rendezvé-



**Dr. Csizmadia László**

nyekről, a népi lakodalmásról, bor és gasztronómiai programokról, a néptánc együttesek, népi énekesek fellépéseiről.

A FATOSZ több éve szorosan együttműködik az Értelmi Sérülteket Szolgáló

Társadalmi Szervezetek Alapítványával (ÉTA). Az 1997-ben 37 szervezettel megalakuló ÉTA mostanra 69 civil szervezet munkáját koordinálja. A Szövetség ernyője alatt gondozott, képzett, foglalkoztatott értelmi sérültek száma: 7000 fő. A FATOSZ már évekkel ezelőtt megkezdte falusi szálláshelyeink átalakítását, segítve a mozgásukban korlátozottak akadálymentes bejutását és közlekedését falusi szálláshelyeinken és közvetlen környezetében.

A FATOSZ 2009. január 1.-től hivatalosan is be kívánja vezetni a porták szakosodását. A fogyatékkal élők fogadására szakosodó vendégházak szolgáltatási kritériumrendszerének, akadálymentességének kidolgozását a FATOSZ a fogyatékkal élők szervezeteinek minél szélesebb körű bevonásával szeretné megalkotni.

**Dr. Csizmadia László**  
mint az ÉTA és a Summae Vitae  
Egyesület elnöke



**A sérülteknek és a fogyatékkal élőknek is emberi joguk a szabadidő tartalmas eltöltése**

# A kerekesszékes és a mozgáskorlátozottakat fogadó vendégházban üdülés jövője

(Részlet a falusi és agroturizmus minősített vendégházainak szakosodási rendszerét szabályozó tervezetből)

A szakosodás – a vendégházak (porták) minősítési kritériumai szerint – egy további lépés a magyar falusi üdülés (vidéki turizmus) nagy és áttekinthetetlen kínálatának differenciálására és a termékbiztonság fokozását jelentő intézkedés vendégek számára.

A speciális kínálatokkal szembeni követelmények, a marketing-stratégia szellemében a konkrét vendégkívánásokhoz és – igényekhez igazodnak. Ahhoz, hogy egy szakosodott területen a falusi (vidéki) gazdák, illetve vendégfogadók versenyképesek legyenek és maradjanak, – az általános minőségi követelményeken túlmenően –, speciális kritériumokra is fel kell készülniük, amit rendszeresen az új igényekhez, időről-időre hozzá kell igazítaniuk.

Tíz területen javasoljuk a kínálat kiszélesítését és mélyítését, amihez a Falusi- és Agroturizmus Országos Szövetsége (FATOSZ), az adott területek Országos Szövetségeinek szakembereivel együttműködve konkrét kritérium-katalógusok kidolgozását tervezi. Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a vendégházban (a portákon) a kínálat teljes és összehangolt legyen.

## Üdülés kerekesszékes és mozgáskorlátozottakat fogadó vendégházban

### I. Kötelező kritériumok

1. Építészeti intézkedések
2. Belső terek kialakítása
3. Szolgáltatások a gazdaházban

### II. Elvárt kritériumok (50%)

A mozgáskorlátozott és kerekesszékes vendégeknek ugyanolyan igényei vannak az üdüléssel kapcsolatban, mint minden más vendégnek, azaz arra, hogy a gazdaház területén önállóan és külső segítség nélkül mozoghassanak.

A mozgáskorlátozott-barát berendezés alatt a kerekesszékeseknek megfelelő berendezést és felszerelést értjük. A legfontosabb alapfeltételek: elegendő mozgásfelü-

let minden szobában és szobához és berendezéshez, a lakóegységen belül küszöbök és szintkülönbségek nélkül. A mozgásfelületeket nem korlátozhatják kiálló részek, falkiugrások, csővezetékek stb. A szállásadók mozgássérült emberekkel szembeni pozitív hozzáállása és nyitottsága magától értetődő.

Kérjük, a minősítő bizottság részére a következőket készítse elő:

- Igazolás a FATOSZ megyei biztonsági és munkavédelmi bizottságának vizsgálatáról
- Igazolás az évenkénti szakmai továbbképzésről
- Információs mappa az adott kínálatra vonatkozó további információkról.

### I. Kötelező kritériumok

#### 1. Építészeti intézkedések

##### 1.1. Külső berendezés

**1.1.1.** A kerekesszékes és mozgáskorlátozott vendégek részére a parkolóhelyet a bejárat közelében kell elhelyezni és kerekesszékesekkel önállóan megközelíthetőnek kell lenni (kívánatos a csúszásmentesen megközelíthető fedett parkoló).

**1.1.2.** A terepviszonyok miatti útemelkedés kerekesszékesek számára max. 8% lehet, 8% feletti emelkedés esetén ellaposításra van szükség.

**1.1.3.** Fagymentesség szükséges (kerülni kell a tükörjeget)

**1.1.4.** Bejárat: Ha a bejárat lépcsőket építészeti okokból nem lehet szintemeléssel helyettesíteni, rámpára van szükség (hosszanti emelkedés 6%, max. 10%-ig) – biztosítás kapaszkodóval, a lábtörlőket rögzíteni kell.

**1.1.5.** Lehetőség arra, hogy a környéken sima utakon lehessen mozogni (esőelvezető csatornákat, lyukakat és árkokat rögzített rostállyal le kell fedni).

### 2. Belső tér kialakítása

#### 1.1. Folyosószélesség:

**1.2.** lakótérben 120 centiméter, kizárólag egyes kihajtás esetén legalább 100 centiméter (lemérésre kerül).

#### 2.2. Elektromos berendezések

**2.2.1.** Világításkapcsolók – magasság: 90–110 centiméter.

**2.2.2.** Dugaszolóaljzatok – magasság: legalább 40 centiméter (asztali, álló és fali lámpákhoz, fali kapcsoló ajtó közelben legyen).

**2.2.3.** Ha van telefon – magasság maximum: 125 centiméter.

#### 2.3. Fűtés:

Mozgássérült emberek számára lehetségesnek kell lenni, hogy a szobahőmérséklet a szokásos hőmérsékletnél 2–3 °C-kal magasabb legyen.

#### 2.4. Padlóburkolatok:

Csúszásmentes felülettel, szőnyegpadlót feltétlenül teljesen le kell ragasztani (pl. nem lehetnek rongyszőnyegek).

#### 2.5. Ajtók:

**2.5.1.** Az átjárás-szélességnek legalább 80 centiméternek kell lenni.

**2.5.2.** A küszöböt kerülni kell (maximum 3 centiméter).

#### 2.6. Bútorok

**2.6.1.** Kell lenniük olyan polcoknak és akasztóknak, amiket a kerekesszékes, illetve a mozgássérült emberek is könnyen el tudnak érni.

**2.6.2.** Asztalok – szabad aláhajtási magasság 70 centiméter, szabad szélesség minimum 65 centiméter.

**2.6.3.** Ágy – matrac felső él magassága 50 centiméter – láb nincs, matracok legalább 5 cm-rel a fakeret felett.

**2.6.4.** Stabil, szilárdan álló bútorok

## 2.7. Szaniter-helyiségek:

**2.7.1.** Ajtók – minden ajtót úgy kell elhelyezni, hogy ne akadályozzon, minden víz-es helyiség ajtajának kívülről kizárhatónak kell lenni.

**2.7.2.** Fürdőszoba – mosdó, zuhanyzó és WC kell. Mosdó szabadon függesztett: aláhajtási magasság = legalább 70 centiméter, fürdőkádát kerülni, előnyben kell részesíteni az olyan zuhanyfülkét, amibe be lehet hajtani.

**2.7.3.** Zuhanyzó – zuhanytálcának és zuhanyfelületnek talajszinten kell lenni (max. 3 centiméter). Lejtéskialakítás az alsó kifolyóhoz maximum 4 százalék. Stabil ülőalkalmatosság: lehajtható ülőke és zuhany szabályozó elrendezésére ügyelni (az ülőkétől jobbra vagy balra, nem a fejnél), a zuhanyban további kapaszkodóknak kell lenni. Önálló zuhanyozásnak lehetségesnek kell lenni.

**2.7.4.** WC – minimális szélesség = 130 cm, a helyiség minimális mélysége = 190 cm, beépítési magasság = 44 cm, teljes magasság ülőkével együtt = 46 cm, mosdókagylónak a WC-ről elérhetőnek kell

lenni. Kapaszkodónak és ruhaakasztónak ülő helyzetből elérhetőnek kell lenni.

**2.7.5.** A tükröt alacsonyabbra kell helyezni (ülőmagasság), ellenkező esetben bukatható tükröt kell használni.

## 2.8. Hálótér:

**2.8.1.** Mozgásfelület az ágy oldalán legalább 120 cm.

**2.8.2.** Fordulási lehetőség kerekesszékek részére 150 x 150 cm.

**2.8.3.** Az ágyhoz legalább egy ágyneművédőnek (pl. kaucsuk) lenni kell.

## 2.9. Szoba és üdülőlakás:

lépcső nélkül, ill. rámpával (6–10%) vagy felvonóval (felvonó szélessége a kerekesszékeknek megfelelő) elérhetőnek kell lenni.

## 2.10. Konyha az üdülőlakásokban:

Munkamagasság: 85–90 cm (főzőhely: 80–85 cm volna ideális); ha csak üdülőlakásokat kínálnak, legalább egy konyhát mozgássérültbarát módon kell berendezni, munkafelületnek számít a lehajtható asztal is, szabad áthajtási szélesség 80 cm.

## 3. Szolgáltatások a házban

**3.1.** Transzfer a busztól/pályaudvarról személygépkocsival érkezéskor és elutazáskor.

**3.2.** Információs mappa, aminek tartalmazni kell:

- orvosi ellátási lehetőség (cím, telefon, rendelési idők),
- tájékoztatás a célcsoportnak megfelelő infrastruktúráról (pl. vendéglők, uszodák, vásárlási lehetőségek stb.),
- a létesítmények távolságát fel kell tüntetni,
- a vendégházban legalább 2 speciális szabadidős lehetőség a kerekesszékek és mozgáskorlátozottak részére,
- az az információ, hogy a helyiség hőmérsékletet igény esetén növelik.

## II. Elvárt kritériumok

(ezek legalább 50%-át teljesíteni kell, azaz 6 kritériumból legalább 3-at)

1. Terápia lovaglás-lehetőséggel, képzett lovas terapeutaival a portán belül, vagy a közelben
2. Simogatható állatok
3. Speciális vendéginfo mint ortopéd műszerész
4. Félpanzió/diétás konyha lehetősége
5. Fali radiátorok: szabad tér a talajtól 12 cm-nél kevesebb vagy 25 cm-nél több
6. A FATOSZ biztonsági és munkavédelmi bizottságának igazolása



A vendégházakban lehetőség szerint minden helyiségnek könnyen megközelíthetőnek kellene lennie kerekesszékek számára is

## A FOGYATÉKKAL ÉLŐK A VIDÉKI ÜDÜLÉSRŐL

### A mozgássérültek kevéssel is beérnének

A falusi szálláshelyen tapasztaltokról kérdeztük Kóczyánné Szalai Terézt, a Mozgássérült Emberek Önálló Élet Egyesületének (ÖNÉ) elnökét. Az elnök asszony szívesen megosztotta velünk tapasztalatait, hiszen, mint mondta: nagy örömmel vennék igénybe a falusi szálláshelyeket, de sokszor a körülmények nem kedveznek ehhez.

Kóczyánné Szalai Teréz szerint a problémák gyakran már a megérkezéskor elkezdődnek. A murvával felszórt parkolóból ugyanis segítség nélkül soha nem tud be jutni egy mozgássérült a vendégházba. A számukra használható parkolási lehetőség ugyanis az lenne, ha a parkolásra szánt hely jobb és baloldalán is fél-fél méteres sáv állna rendelkezésre, a mozgássérült emberek kényelmes kiszállásához. Az elnök asszony persze – ad absurdum – már olyan szálláshelyen is járt, ahol egyáltalán nem volt semmiféle parkolási lehetőség.

Kóczyánné szerint a mozgássérült számára az épületbe jutás sem mindig egyszerű feladat. A szálláshelyek kialakításánál nem mindig szempont, hogy az illető udvarban található építmények egy sík-

ban legyenek. Mozgássérültek ugyanis egy lépcső is leküzdhetetlen akadályt jelent. Tapasztalatai szerint a lépcső kiküszöbölésére használt rámpákkal is gyakran baj van: hiszen gond, ha dőlésszöge több mint 5 százalékos és az is, ha nem elég széles egy kerekesszékhöz.

A házba bejutás és a benti közlekedés is meghiúsulhat már azon is, ha az ajtó éppen a kinyitni készülő mozgássérült felé nyílik, vagy ha az épületben küszöbök találhatók – véli Kóczyánné.

Az elnöksasszony szerint fürdőszoba több szempontból is kényes terület. Zuhanytálcát például hiába szerelnek be mozgássérültek számra, az teljességgel használhatatlan. Ehelyett fontos viszont az úgynevezett padozati összefolyó és egy hosszú zuhanycső. A vécé csésze mindkét oldaláról megközelíthető kell, hogy legyen, hogy bármelyik oldalról mellé tudjon állni kerekesszékkal a mozgássérült. Itt elengedhetetlen a kapaszkodó és a jelzőcsengő arra az esetre, ha a mozgássérültet valami baj érné.

A hálósobáknál gyakorta tapasztalható, hogy egy mozgássérült számára túl alacsonyan van az ágy –, állítja az ÖNÉ

elnöke. Hozzáteszi, hogy elvileg a konyhában is jó lenne, ha minden elérhető közelségben lenne, ahhoz, hogy a mozgássérült önellátó legyen, de ehhez már ők sem ragaszkodnának.

Az elnök asszony felhívja viszont a figyelmet arra, hogy a vendégházak kerüljék a lábtörlő, illetve futószőnyeg használatát is, ha mozgássérültet fogadnak, hiszen ezek komoly balesetveszélyt rejtenek számukra.

Kóczyánné azt mondja: ők már ennyivel is elégedettek lennének. Nem várják azt sem, hogy szállásadójuk a mozgássérülteket illetően szakértő legyen vagy annak próbáljon látszódni. Úgy gondolják elegendő, ha a házigazda normális empátiával foglalkozik velük.

Az elnök asszony szerint emellett örülnek, ha a általuk igénybe vehető programokat is tudnak kínálni a vendégházak. Ezek között a horgászatot, lovaglást, háziállatok simogatását, sétalehetőséget, bio termékek kóstolását, illetve a gyógynövénygyűjtést emelte ki.

**GAZSÓ RITA**

a FATOSZ marketing felelőse



Egy kis segítséggel a lovaglás sem elérhetetlen cél



A mozgássérültek is igyekeznek teljes életet élni

## Ausztria Zöld Szíve

Ausztriában, Stájerországban sokan úgy gondolják, hogy senkit, így a fogyatékos embereket sem szabad kizárni a társadalmi életből. Ennek megfelelően évek óta egyre nő azoknak a száma, akik szabadságukat, pihenésüket külföldön vagy hazai tájakon töltik. A hartbergi fogyatékos emberek önszervező csoportja információs irodát hozott létre, prospektust jelentetett meg, hogy segítsen az utazások megszervezésében.

A csoport aktivistái valamennyi idegenforgalmi szálláshelyet – hotelek, panziók, apartmanok, vendégfogadók – felkerestek, hogy személyesen ellenőrizzék, hogy megfelelnek-e a kerekesszékes emberek által támasztott, 29 pontban meghatározott követelményeknek. A tulajdonosokkal elbeszélgettek, javaslatokat tettek. A szálláshelyeket 3 kategóriába sorolták attól függően, milyenek a melléképületek, mennyire közelíthetőek meg kerekesszékekkel akadálymentesen, segítség nélkül.



Abszolút alkalmas



Alkalmas



Korlátozottan alkalmas



Felügyelet mellett ők is élvezhetik a strandot

Tervezik, hogy a sikeres akciót egész Európára kiterjesztik.

Budapestről a Kecseti családnak alkalma volt megtapasztalni, hogy Stájerországban a modern fogyatékosügyi politika nem csak vasárnapi beszéd. A sérült gyermekek és felnőttek nem a világtól elzártan élnek, hanem kirándulnak, szórakoznak. „Nagyon tetszett nekünk az a közlekedési tábla, amely a

mozgássérült ember házát jelzi, óvatosságra intve az autósokat, vagy azok a speciális utazási irodák, ahol nagyon pontos információkat és szinte teljes körűen megszervezett utakat kínálnak a fogyatékos embereknek” – írják a levélükben.

**IGNÁCZ BEÁTA**

Humanitás, XXIII. évf., 6. sz.



A csoport aktivistái felkeresik a szálláshelyeket, és ellenőrzik, hogy megfelelnek-e a kerekesszékesek által támasztott kritériumoknak

## A FOGYATÉKKAL ÉLŐK A VIDÉKI ÜDÜLÉSRŐL

### Az akadálymentesség kialakításának fontosabb szempontjai a fogyatékkal élők üdültetésében

A falusi turizmus filozófiája ezen üdülési forma lényegéeként a következőket tartalmazza:

- természetközelség
- családi vendégszeretet – vendég iránt mutatott empátia
- személyre szabott szolgáltatás
- fizikai és mentális tér biztosítása (zsfaltság hiánya)
- helyi ízek – saját készítésű ételek
- falusi hagyományok megismerésének lehetősége

A fentiek alapján a falusi turizmus igen alkalmas fogyatékkal élő személyek fogadására. Ők különféle csoportokat alkotnak, jóllehet első megközelítésben a keresek-székes mozgáskorlátozottak jutnak mindenkinek eszébe. Kétségtelen, hogy az akadálymentesítés az ő számukra a legösszetettebb feladat az épületek külső-belső kialakítása szempontjából, de gondolnunk kell a látás és hallássérültekre is. Az ő üdülésüket is számtalan akadály korlátozza, így ezek feloldása jelentős mértékben hozzájárul jó közérzetükhöz.

Az akadálymentesítés egyrészt a fizikai korlátok legyőzését jelenti, másrészt – és ez legalább annyira fontos – a szélesebb körű önálló életvitel lehetőségét biztosítja.

Mi haszna származik a vendéglátónak abból, ha házát és annak környékét akadálymentessé teszi?

- Létesítménye kényelmesebb lesz saját családjá és más vendégek számára is
- A fogyatékkal élők többnyire kísérővel jönnek, ami egyszerre két személy fogadását teszi lehetővé
- Jobban kihasználható az elő- és utószезon
- Hosszabb tartózkodási időre számíthat, mint egy hét vége

Ezeket a többnyire gazdasági előnyökön túlmenően azonban van egy igen fontos tényező, a másokon segítség felemelő érzése. Azonban pontosan ez a tényező az, ami igen nagyfokú empátiát igényel. A segítség soha nem táplálkozhat sajnálatból!

Tájékoztatónk e számának elkészítése során abban is reménykedtünk, hogy minél több falusi vendéglátó kapcsolódik be a fogyatékkal élők fogadásába. Azonban

mindenképpen fel kell hívni a figyelmet arra, hogy egy pusztán fizikai akadálymentesítés még nem elég ahhoz, hogy a fogadott személyek jól érezzék magukat. Minden vendéglátónak, aki azt fontolgatja, hogy ebbe a tevékenységbe bekapcsolódik, messzemenően figyelembe kell vennie családi körülményeit, saját empátiás képességeit, egyéb vendégeinek a fogyatékkal élőkkel szemben tanúsított magatartását, esetleg az elkülönült üdültetés lehetőségét (kölsönös fizikai, lelki zavarok elkerülése). Azt is át kell gondolni, hogy milyen típusú fogyatékkal élő fogadására alkalmas személyében illetve a házát, kertjét illetően.

Végül biztatásul beszélnünk kell arról, hogy ha egy városi, rohanó életmódot folytató embernek szüksége van a rekreációra, még inkább szükséges ez a fogyatékkal élők számára. A hétköznapi sokszor bizony eseménytelen folyamata, a falak közé bezártság, a fizikai nehézségeket mentálisan is fokozzák. Ilyen körülmények között új emberek megismerése, a természet közelsége, színeinek, hangjainak, de esetleg csak egy lágy szellő simogatásának átélése új élményekkel gazdagít és adott esetben a rekreációt is felgyorsítja.

Az alábbiakban rátérünk az akadálymentesítés legfontosabb szempontjaira. Ehhez *Zalabai Péterné és Vízvárdi Andrást* „Élő otthon – Ötletek és javaslatok lakókörnyezetünk akadálymentes kialakításához”-c jegyzetét vettük alapul. A könyv teljeskörűen tárgyalja a fogyatékkal élők, főleg kerekesszékesek lakás iránti igényeit, egészen a „luxus” színvonalig. E cikk összeállítójának módja volt néhány évvel ezelőtt részt venni egy svédországi tanulmányúton e témában. Malmőben, a tengerpart mellett nemzetközi építők által létrehozott olyan városrész tekinthetett meg az építés utolsó fázisában, ahol a belső lifttől kezdve a minden négyzetcentiméterében alakítható ágyig megtalálhatók voltak a technika csodái. A mi célunk természetesen nem ez, csak mint lehetőséget



A családi, vendégszerető környezet rendkívül fontos a fogyatékosok számára





Akadálymentesség kívül és belül

említettem, hogy rámutassak arra, hogy a nálunk anyagilag fejlettebb és empátiában központilag is magasabb színvonalon álló országok mire képesek.

#### A) MOZGÁSKORLÁTOZOTT, GYAKRAN KERESZTES SZÉKKEL ÉRKEZŐK IGÉNYEI:

**Ha valaki új házat épít azzal a céllal, hogy benne vendéglátással is kíván foglalkozni, akkor is érdemes az akadálymentesség szempontjait figyelembe venni, ha pillanatnyilag nem szándékozik mozgássérülteket fogadni. Ami ugyanis a kerekesszékes embernek szükséges, az másoknak is kényelmes, tehát nincs vesztenivaló.**

**1. A házhoz jutás akadálymentessége:** a vendégek legtöbb esetben gépkocsival érkeznek, ezért megfelelő parkolóhely kialakításáról gondoskodni kell. Jó, ha a parkoló fedett és közvetlen kapcsolata van a házzal.

**2. Az épületig való eljutás:** fontos, hogy szélességében és anyagában megfelelő legyen a közlekedési út. 120 cm szélesség megfelelő.

**3. Szintkülönbségek:** 2 cm-es magasságig nem kell áthidalni a szintkülönbséget. A kisebb szintkülönbségek rámpával tüntethetők el, amelynek lejtési szöge legyen biztonságos. 17,5 cm-ig terjedő szintkülönbség esetén kb. 8%-os lejtésű rámpát célszerű kialakítani. E szintkülönbségek felett a lejtés

szöge 5%-nál ne legyen nagyobb, ami egyben a rámpa hosszát növeli. A rámpa szélessége 120 cm legyen, mindkét oldalon 10-10 cm magas kerékvetővel. Induló és érkező végén minimum 150 x 150 cm méretű szabad helyet kell biztosítani. A rámpát minden esetben lépcsővel is ki kell egészíteni. Íves vonalvezetésű rámpák nem célszerűek. A mozgássérültek számára az esetlegesen többszintű házak földszinti helységeit célszerű üdülésre kialakítani. Nagyobb szintkülönbség, esetleg erősen lejtős területen álló ház esetében mozgáskorlátozott fogadása nem javasolt.



A fogyatékkal élők alatt nemcsak a kerekesszékeseket kell érteni

**4. Ajtók:** a bejárati ajtó, valamint a mozgássérült által használt helységek valamennyi ajtajának nyílászélessége a kerekesszékek méreteihez igazodjon az elakadás vagy beszorulás veszélyének kiküszöbölése érdekében. Minimálisan 85 cm szabad átközlekedési méretet kell biztosítani, de ennél több lehet. Az ajtónyílás magassága minimum 190 cm. Tolóajtó, harmonika ajtó használata körülményes, még jól elhelyezett fogózkodó esetén is.

**5. Mozgástér:** fontos figyelembe venni, hogy kielégítő mértékű legyen a mozgástér. Egy kerekesszék megfordulása 180 fokkal minimum 150 cm átmérőjű körnek megfelelő területet igényel, a motoros székeké még ennél is többet. Ez a fürdőszobában különösen fontos. A többlet helyigényt sokszor a bútorok megfelelő megválasztásával, illetve átrendezésével is biztosítani lehet.

**6. Fürdőszoba:** A zuhanyozó akkor megfelelő, ha a padlósíkban van az öszszefolyó. Alapterülete tegye lehetővé a kerekesszékekkel való beállást, vagy átülést a lehajtható zuhanyülőkére. Ügyelni kell a csaptelep, a zuhanyrózsa típusára, fogózkodók felszerelésére. A fürdőkádban nem javasolt, mert annak alkalmassá tétele nagy beruházást igényelne. Küszöböt a fürdőszobánál nem szabad alkalmazni. A víz kifolyása ellen vízzáró gumiprofilokkal kell védekezni. A fürdőszoba ajtaja kifelé nyíljon, hogy rosszullét esetén ne szoruljon be a mozgássérült a helységbe.



Az építészeti feltételek mellett a vendéglátók hozzáállása is sokat nyom a latban

**7. WC:** ülőmagassága 47–48 cm, ha szükséges, magasztóval kell ellátni. Az átülést, esetenként a segítő mozgásterét biztosítani kell. A WC csésze két oldalán lehajtható kapaszkodó szükséges, jól látható kontrasztos színnel.

#### **8. Berendezési tárgyak, bútorok:**

- A használt helységek között nem szabad küszöböt alkalmazni
- A függőleges elérhetőségi tér korlátozottsága miatt a környezet tárgyainak elhelyezésére gondot kell fordítani. (beszűkül a látótér is!). A hűtőszekrényekben pl. 40–130 cm közötti magasságban kell helyet biztosítani a mozgáskorlátozott számára. Fontos szempont ez a szekrények fiókok használatánál is.

- A mozgáskorlátozott által üdülése alatt használandó bútorok kialakításánál és elhelyezésénél gondolni kell a mozgáskoordinációs illetve kézsérülési problémákra, ezért a bútorokon nem lehetnek éles sarkak és kis erőfelfejtéssel legyenek mozgathatók pl. fiókok, ajtók.

- Bizonyos berendezési tárgyakat – mint pl. falikapcsolók, dugaljzatok, kilincsek, csengők stb. – olyan magasságban kell elhelyezni, hogy azt a vendég a kerekesszékből is kényelmesen elérhesse. A falikapcsolók, dugaljzatok magassága 90 cm, a farsaroktól minimum 50 cm-re elhúzva. A kilincsek magassága 85–120 cm között változhat.

- A járófelületek legyenek simák és csúszásmentesek. Szőnyeg, padlósző-

nyeget rögzíteni szükséges. Ha a vendég képes saját lábán közlekedni, a lépcsők legyenek lekerekítettek és a széleken jól látható jelzősáv válassza el az egyes lépcsőfokokat.

- Célszerű lábakon álló ágyat használni, ami jobban megközelíthető a kerekesszékekkel. Magassága 45–50 cm legyen
- Étkező asztal magassága, valamint a lábak közötti távolsága 74 cm legyen

**9. Terasz:** főleg ha részben fedett, különös fontossággal bír, mert ezáltal a mozgáskorlátozott úgy tud a kerttel kapcsolatot teremteni, hogy egyszersmind védve van az időjárás viszontagságaitól.

**10. A megvilágítás:** mindenütt legyen egyenletes, káprázás mentes.

#### **B) HALLÁS, VALAMINT LÁTÁSSÉRÜLTEK IGÉNYEI:**

**1.** A tájékozódást szolgáló látványelemeket gyengénlátók és színtévesztők számára is érzékelhető méretben, formában és színben kell elhelyezni, míg vakok számára hanggal, letapogatható elemekkel kell dolgozni.

**2.** A hallássérültek esetében a hangos információt képekkel, fényvel kell kiegészíteni. Fényjelzéssel ellátott csengő is jó szolgálatot tehet.

A kutyák esetenként a fogyatékkal élők fontos társai. Leginkább a vakvezető kutyát ismerjük, de ma már mozgássérültek segí-

tőtársaként is képeznek ki kutyákat. Így esetenként arra is kell számítani, hogy az üdülési vágyó fogyatékkal élő kutyával jön.

Építészeti szempontból azokat a legfontosabb tényezőket vettük számba, amelyek az üdülés során kiemelkedően fontosak és jelentősen befolyásolják a vendég komfortérzetét és még kíséreléssel is lehetőséget adnak önálló tevékenységre.

Figyelembe kell venni, hogy a fogyatékosoknak, a mozgáskorlátozottaknak igen eltérő fokozatai vannak, így a fenti általánosnak mondható feltételek túlzónak tűnhetnek vagy éppenséggel nem elégségesek. A vendéglátónak konzultálni kell egészségügyi és építész szakemberekkel, hogy az adott helyen, konkrét fogyatékkal élők számára hogyan tudják a legjobb feltételeket biztosítani. A vendéglátásra általánosságban is igaz, hogy minden vendég igényét nem lehet egyszerre kielégíteni. Ezért is beszélünk egyre többet a specializálódásról. A fogyatékkal élők fogadására való berendezkedés már maga is a specializáció első lépése, de ezen belül is érdemes azzal foglalkozni, hogy milyen típusú fogyatékkal élőket tud az adott vendéglátó fogadni.

A fent felsorolt feltételek és követelmények jó része a ház helyzetéből, méreteiből adódóan esetleg azonnal teljesíthető, más részük saját barkácsolással megvalósítható, megint mások kisebb vagy nagyobb beruházást igényelnek. Ez utóbbi különösen a fürdőszoba, WC kialakításánál lehet jelentős.

Nem győzzük azonban hangoztatni, hogy minden építészeti megoldásnál, költségvállalásnál fontosabb a vendéglátó emberi hozzáállása. Csak az okos, ésszerű empátia megléte után érdemes a többi feltételről gondolkodni.

Tudjuk, hogy sokakat az elindulás nehézsége, átláthatatlansága korlátoz abban, hogy belefogjanak az akadálymentesítésbe. Több olyan szervezet van, ahonnan szakmai segítséget későbbiek során pedig vendéget is kaphatnak. A velük való kapcsolatfelvételben szívesen állunk minden kedves vendégfogadónk rendelkezésére.

Ami az átalakítások anyagi oldalát jelenti, szövetségünk törekszik arra, hogy pályázati kiírásokban helyt kapjon az ilyen irányú támogatás megjelenése.

**DR. MIKLAY FRIGYESNÉ**

## Ahol a vendég minden kívánságát teljesítik

Cegléd zöldövezetében működik a Falusi és Agroturizmus Országos Szövetségének egyik pest megyei mozgáskorlátozottakat is fogadó vendégháza. A Magyar házaspár 2–3 éve kezdett foglalkozni mozgássérültek üdültetésével, ma már újabb apartmanházat alakítottak ki udvarukban és éppen lapzártánkkor készültek a második alkalommal megrendezett Országos Kispolski Találkozóra és Főzőversenyre, amelyre már mozgássérült vendégeiket is várják.

Cegléd zöldövezeti részén található a FATOSZ legmagasabb fokozatú minősítést elért első helyi magánszállása, az Anikó Apartman. A minden kényelemmel – egyebek mellett infraszaunával is – felszerelt ház zárt udvarán kerti bútorokkal, tűzrakó hellyel várja a vendégeket. A szálláshely a városközponttól, a vasútállomástól, illetve a buszpályaudvartól gyalogosan mindössze 10 percre található. Az utca végén élelmiszer áruházak, benzinkút van, mindössze egy percre. A szabadidőközpont a helyi buszjáratral szintén az utca másik végétől megközelíthető.

A ceglédi Magyar házaspár három éve határozta el, hogy akkor már egy ideje működő falusi jellegű szálláshelyüket mozgássérült-baráttá alakítják. Az ok összetett volt: megtalálta őket egy mozgássérült vendég, aki a termálfürdőbe szeretett volna kezelésekre járni és ehhez keresett szál-



Az Anikó Apartman a legmagasabb minősítést kapta

lášhelyet a gyógykezelés idejére. A közeli, csodálatosan felújított, mozgássérülteket is fogadó termálfürdő mellett, mint mondták, ugyan van egy kemping, ám sokan – és nem teljesen alaptalanul – túl személytelennek, kevésbé intimnek találták az ottani pihenést, kikapcsolódást. A feleség ráadásul úgy érezte, hogy egészségügyiként, szakértően és szívesen segíthetne is a náluk megszálló mozgássérült vendégeknek.

Náluk – mint mondják – mindenki kényelmesen, diszkrét körülmények között kapcsolódhat ki mindenki legyen az egészséges vagy akár mozgássérült. Utóbbi vendégeik kényelmét szolgálja, hogy udvarukban, a kaputól kezdve min-

den egy szinten található, nincsen egyetlen lépcső sem. „Az étkezés például a vendég igénye szerint történhet akár ágyban, pizsamában is. Kérhet diétás, vegetáriánus vagy magyaros ellátást, megoldjuk. Minden, de nem lehetetlen kívánságot teljesítünk – ígéri a házigazda, *Magyari Károlyné*.

A házaspár – mint mondja – nagyon szeret emberekkel foglalkozni, ha kell, segíteni. Talán ennek köszönhető, hogy ma már visszatérő vendégeik között több mozgássérült ember is van.

A vendégfogadó nemrégiben bővült egy újabb apartmannel, amelyet már célzottan alakítottak mozgássérült-barát szálláshellyé. Pályázni sajnos nem igazán tudtak, így önerőből építkeztek. Az új épületben már minden az uniós szabvány szerint szolgálja a mozgássérültek kényelmét, legyen szó vécéről, szobákról, fürdőszobáról vagy az egyéb kiegészítő, kerekesszékeseket segítő eszközökről.

A Magyar házaspár május 24-én második alkalommal vesz részt a helyi civil szervezetek által életre hívott Országos Kispolski Találkozó és Főzőverseny szervezésében. A helyszín kiválóan alkalmas mozgássérültek fogadására, ezért őket is külön szeretettel várták a szervezők.

**GAZSÓ RITA**  
a FATOSZ marketingfelelőse



Az épületben és a kertben minden egy szinten található, ami igazán mozgássérült-barát megoldás

## Mozgássérültek fogadása a bárándi Koroknai Portán

Mivel családommal az Alföldön élünk – Debrecen, Hajdúszoboszló és Hortobágy közelében – már eredetileg, saját házuk tervezésekor is egy falusi parasztportát álmodtunk meg. A falusi vendégfogadást 16 évvel ezelőtt kezdtük el. Az indulás óta eltelt hosszú évek alatt sokféle ember járt nálunk, így természetesen mozgássérültekkel is kapcsolatba kerültünk. Saját házuk még egy-két lépcsővel készült, hiszen akkor nem terveztük, hogy falusi vendégfogadással fogunk foglalkozni. A vendégek és a velük érkező gyerekek fogadásakor viszont már korán megtapasztalhattuk, hogy minél több a lépcső, annál több a veszélyforrás. Ám amíg egy gyereknél a lépcső „csupán” potenciális veszélyforrást jelent, egy mozgássérültnek már leküzdhetetlen akadályt. Így szép lassan kezdtünk egyre jobban figyelni a mozgássérültek igényeire.

Amikor pedig három évvel ezelőtt egy AVOP-os pályázatot nyújtottunk be vendégház építésre, már tudatosan úgy terveztünk, hogy mozgássérültek is kiválóan tudják használni. Az új vendégház földszinti apartmanjait széles rámpán lehet megközelíteni, hosszan elnyújtva, hogy akár kerekesszékekkel is könnyen meg lehessen közelíteni. Az ajtók szélesek és a vendégházat már küszöb nélkül terveztük. Az egyik apartman fürdőszobáját és a vécét is ebben a felfogásban alakítottuk ki. A vécére székről is át lehet ülni, a zuhanyzó tágas és nem tálcás. Már a pályázatot is úgy írtuk meg annak idején, hogy a sérült emberek is tudjanak nálunk nyaralni. Mindezt nem csak a vele járó plusz pontokért, hanem tudatosan, egy újabb vendégkört megcélózva ezzel. Mára már a vendégeink, akik a fogadó valamelyik apartmanjából kiindulva a mi házukba

akarnak átjönni vagy meg szeretnék látogatni az állatokat, lépcső és küszöb mentesen tehetik meg azt.

Mivel állattartással is foglalkozunk, fontos volt számunkra, hogy mozgássérültek és a gyerekek is könnyen megközelíthessék az istállót. Mára már könnyen lehet közlekedni az udvarban, így egy kerekesszékes is be tud menni a szálláshelyéről az állatokhoz is úgy, hogy egyetlen lépcsővel és küszöbvel sem találkozik.

Mindenkinek csak ajánlani tudom, hogyha átalakít vagy újat épít, mindenképpen úgy alakítsa ki a lehetőségeket hogy mozgássérült barátaink is tudják használni. Nincs annál nagyobb öröm, ha látjuk hogy mindenkinek egyforma az esélye a portán!

**KOROKNAI BÉLA**

falusi vendégfogadó, Koroknai Porta



A Koroknai Portán már leküzdötték az akadályokat, szabad az út a mozgássérültek számára

### KIADJA:

FALUSI ÉS AGROTURIZMUS ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

Cím: 1077 Budapest, Király u. 93. • Telefon: 268-0592 • Info: 352-9804

E-mail: agroturizmus@t-online.hu • Honlap: www.fatosz.hu

Felelős kiadó: Dr. Csizmadia László

Szerkesztő: Gázsó Rita, Szalay-Zala Andrea

Szerkesztőség: 1077 Budapest, Király u. 93.

Nyomdai munkák: ERICOM Kft.